

o d i s e j

gregor strniša

(enkrat se videl bi rad vsaj dim nad Itako rodno Homer)

I

Sedi na bregu, s tigrastim srcem v prsih.
Morje se dviga in pada ob čerih.
Veliko razmišlja o preteklosti in o smrti.
Morje se dviga in pada ob čerih.

Na črni skala se bleščijo neme školjke.
Pisane ptice pojejo v sencah dreves.
Kot orel plava nad temnim otokom sonce.
V nočeh se svetijo na nebu krone zvezd.

Zima gre mimo kot črna lađa mrtvih,
pomlad prihaja in odhaja v vetrovnih nočeh,
sedi na bregu, s tigrastim srcem v prsih,
in morje raste in pada ob čerih.

II

Nekoč, na daljnih potovanjih, je prišel do zemlje mrtvih.
Senca nevidne gore na njej leži.
Z mečem je izkopal jama v težki prsti,
Usmrtil je žival in daroval sencam njeno kri.

Stojega doma se je spomnila senca, ki je pila.
Kot žival se v vetrovni noči na zemlji rodila.
Ko umreš, se niti prsti pod stopalom ne spominjaš,
celo misel na dom si zastrje obraz in te zapusti.

Se jih vidi pred sabo — ko nad temnim morjem sedi —
senčne postave, kot v mraku krhko biče.
Kot jabolko stiska v levici grudi prsti,
po rezilu meča mu begajo prsti desnice,

III

Tisti, ki so pluli mimo otoka Siren, so pripovedovali,
da otek naenkrat vstane iz morja, kot privid.
S stojimi in napičnimi stenami je od daleč podoben
ladji,

ki na temnem morju nepremično stoji.
Kot da trepetajo od presunljivca petja,
od bežečnih odmevov, njegove ostre čeri,
kot da mu nad vrhom — se očem dozevca —
visi v negibnem zaletu vzpet konjenik.

Pod žgočim soncem rebrasti ostanki ladij
razpadajo in počasi prhnijo na obalnih čerih.
Ne kaplje sladke vode ne grude prsti ni na skali.
Tako pripoveduje, kdor je plul mimo otoka Siren.

IV

Na daljnih potovanjih je srečal starec z volkom.
Bil je star, star mož, Odgrnil si je plašč
in mu pokazal prsi, vrat in roko,
z belimi brazgotinami od volčjih zob in šap.

V mladosti, je pripovedoval, so mu dom upepelile
zvezde.
Zbežal je v goro in se voz nocoj z volkom boril.
V snegu je ležal pod zverjo in strmel v vrhove meglene.
Ukrotil je volka, ki zdaj zmeraj hodi za njim.

Bil je star mož. Žival je bila stara, s srčesno dlako,
z mičicami očmi. Ko sta odhajala v rastoči večer,
se je v varljivem mraku zdelo, da ima starec dolgo
ozko glavno s koničastimi ušesi in volčjimi zobmi.

V

V vetrovnih nočeh pomlad prihaja in odhaja.
Za njim so nemirne jate pisanih ptic,
v valovih pred njim leži črna skala,
pokrita od težkih školjk gubastih oblik.

Na ozki obali, ki loči ptice in školjke,
sedi, med deželo školjk in deželo ptic.
Vsak večer, ko se morja dotakne sonce,
se školjka odpre in tiho na dno zdrsi.

Sedi na bregu, z grudo zemlje med prsti,
nad penecim valom temnega morja.
Morje je težko od školjk in lađij mrtvih.
Zima prihaja in odhaja, odhaja in se vrača pomlad.

MANJE POZNATE REČI: čeri — hrdi, stene; skala — stena;
pisan — šaren; kot — kao; prst — tle; kri — krv; životinja — obraz — bice; krone — krune; pomlad — proleće;
jabolko — jabuka; tisti — onaj isti; biče — biča; napičnimi — okomitimi; presunljivca — predivnog; odmev — odjek;
dozevca — pričinjava; počasi — polako; kdor — koji; volk — vuk; gubasti — naboran; zmeraj — uvek; deževa — zemlja, polje.

nja ali još dok je govorila osećala je da njen glas dolazi s ogromnim zakašnjenjem i upravo da je neoprostivo zakasnilo. Jer U-to-vreme-on-je-već-bio-u-vodi-približavao-nam-se-bauljujući-samo-ja-ga-nisam-videla-ja-sam-samo-osećala-da-se-nešto-približava-ili-sam-to-shvatila-kasnije-pa-sam-pobrkala-zato-što-je-u-to-vreme-zaista-sve-bilo-izvesno, mada su se ipak najpre odозга pojavila tri vojnika i mada je to vreme time bilo još za jedan časak odeljeno.

Vojnici su se pojavili odозго i sišli s prašnjavog gradskog puta u močvarne livade, a potom su prošli obalom pored njih piljeći u Milku i govoreći nešto poluglasno. Jedan je čak i zvinnuo, onako vojnički bezobrazno, i zasmejao se, ali išli su do kraja plaži a dole su galamili kupaći i tako se uistini nije znalo da li su zaista govorili i da li se zaista smejao onaj što je zvinnuo. Zatim se duго nije ništa dogđalo pre nego što je insekat doбуllao до njih. David je za to vreme razmišllao o Milki trudeći se da shvati činjenicu da je ona uprkos svojoj stidljivosti jača od njega uvek kad ima koga da brani i da je jača uvek upravo zbog toga što ima koga da brani, a mrzeo je tu njemu prebogat ćija je učaurena snaga poticala iz jedne prisne gradanske rođbinske povezanosti kakvu on upravo nije mogao da podnosi, a znao je da neće moći da se posvada s njom. I opet je bio spreman da se prepusti i da zaboravi. Lice mu obllivali sparina, znio je se: znoj mu nadirao u oči: pekao ga.

gleda, a htelo je da prekine sa svim tim samo nije znao kako, i tada je osetio da govori i to da govori Milki (Pa valjda imaš nešto donje veša na sebi, reče, a mogla bi baš i u običnim gaicama da skočiš u vodu, ili je možda i za tebe kao i za tvoga brata voda samo za piće), i shvatio je da je nešto otpočelo tek kad je prestao da govori zato što je još gledao insekata i zato što ovaj nije mirovao nego je sekuci krljom svetlu skrpanu vode iz drvo prošao ili bio privičen temo iza Milke gde je trebalo da bude matica (Oh, rekla je Milka, n smišla se skoro stidljivo, gde ti je pamet David, ti znaš da bih onda ovlaziла haljinu čim se obućem i da onda ni mamu ne bih mogla da slažem da nisam bila s tobom a kamo li njega i oca) i on je potom pomislio, — pa naravno, ona neće da rizikuje jer ona je s njim. Čak i kad želi da bude sa mnoгa, dok je gledao insekata i dok je shvatao da je smešno što je on tako nepedasan za vodu upao baš u vodu i što ga sada privlačila sila jača od njegovog opanranja, jer vućen neodoljivo insekat je hrlilo ka onoj obali tamo iza Milke gde je trebalo da bude matica, i skoro da je bio prošao pored Davida ali još nije kad David pogleda na onu stranu da vidi matiču, ali ona strana je bila daleko, pa zato pogleda bliže i vidi Milkinе noge savim spokojne pa zato pogleda još bliže i na dohvāt svoje ruke vide mali vrtložni oklićen belom penom koja se vitlala u krug, tu gde je voda navlajivala svom svojom lenjvom težinom da promakne ispod klade i gde je promicala kao da je prklljućavala, a sada je sve bilo izvesno i zato ostade da ga čeka tu, dok se insekat ispred same iverice ne odvoji od klade, dok neobjašnjenim zamahom ne pođe malo uzvodno i dok najzad opet ne poče da odleva pa se tek tada sjuri u mali bel ponor i poče da se vitla u krug, da se vitla u krug sad već posve nemoćan kao pena, sad više i ne razaznavajući se od pene, a on više nije imao šta da očekuje i kad više nije imao šta da očekuje pomisli da je užasno što je Milka takva i da je upravo nepodnošljivo što je upoznao takvu i oseti kako govori kao da se bunilo (Mogla bi da rizikuješ, reče, mogla bi i gola da skočiš u vodu, ništa ako te neko i vidi, zašto jednom ne bi rizikovala), a onda sam-ja-pogledala-u-njega-onda-sam-morala-jer-čula-sam-ga-kad-je-rekao-i-uviedela-da-on-govori-kao-onaj-koji-napušta-Grad-kao-onaj-koji-više-ne-drži-do-Grada-ni-najmanje-a-tada-sam-i-sama-videla-tog-insekata-zato-što-sam-se-okrenula-tog-villnog-konjica-što-li-je-bilo-i-htela-sam-da-vitam-ber-zaista-je-li-čto-na-Ukletog-Holandanina-tako-dok-se-vitlao-u-krug-i-odmah-mi-se-ućinio-nesvartnim-a-kasnije-sam-uviedela-da-je-to-bilo-zato-što-je-imao-plava-paućinasta-krila-i-da-sam-tada-bar-viknula-ali-morala-sam-najpre-njemu-da-odvatim (O Davide, rekla je, oči joj se raširile, šta ti sve ne padne na um samo kad se zanitlaš) a-potom-je-bilo-kasno-kao-što-sam-toga-dana-neprestano-i-kasnila, jer tada je sunce izronilo iza oblaka i rasprilo se nad njihovim glavama, i dok je sve postajalo za njunasa ređivije David vide kako se iz krila u vodi rasprnu neka drevčava lestvičasta šara, neka čudna lestvičasta duga i kako zaiskri vitlajući se u krug, pa ne misleći ništa više pruži ruku prema insektu i zahvati ga s malo vode. A Milka je time i po drugi put bila iznenađena. Davidovi postupci su često bili oprečni i nesavrtnjivi ali Milka je time i po drugi put bila iznenađena za to kratko vreme, jer On-ga-gledao-za-sve-vreme-ali-njegovu-misao-se-pripremlala-za-odlazak-i-za-nešto-drugo-a-ja-

nisam-ni-smela-da-očekujem-takav-izliv-milosrđa-od-onoga-koji-odlazi-hoću-da-kažem-da-sam-opet-bila-preduhitrena-je-već-sam-bila-otvorila-usta-ali-potom-nisam-imala-šta-da-kažem, ali tada je ona već shvatila da će morati sve da zaboravi onoga časa kad David bude napuštao Grad i zato se skršeno pritajila gledajući ga dok je osećala sunce na ledima kao svrati.